

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Przesławski

SSN Adam Redzik

w sprawie ze skargi E. R., A. C. i J. C.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
I ACa 1309/24,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 2 lipca 2025 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. I ACa 1309/24 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącym E. R., A. C. i J. C. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2.000 (dwa tysiące) złotych za okres od 6 listopada 2017 r. do 2 lipca 2025 r.;**
- 4. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 5. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego Warszawie na rzecz skarżących kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem opłaty od skargi;**
- 6. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżących kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po**

**upływie tygodnia od dnia jego doręczenia Skarbowi Państwa –
Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do dnia zapłaty tytułem
zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

Tomasz Przesławski Tomasz Demendecki Adam Redzik

UZASADNIENIE

Dnia 11 kwietnia 2025 r. E. R., A. C. i J. C. (dalej: „skarżący”) reprezentowani przez pełnomocnika, za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wnieśli do Sądu Najwyższego skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie I ACa 1309/23 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie. W przedmiotowej skardze skarżący wnieśli o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w wyżej wskazanej sprawie,
2. zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Warszawie do rozpoznania niniejszej sprawy w terminie miesiąca od rozpoznania skargi,
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżących kwot po 5.000 zł,
4. zasądzenie od Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżących kosztów postępowania skargowego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że za pismem z 25 marca 2024 roku Sąd Okręgowy w Warszawie przekazał Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie, wraz z apelacją pozwanego z 15 grudnia 2024 r., akta postępowania o sygnaturze akt XXIV C 1209/18. Sprawa została wpisana do repertorium ACa zarządzeniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 28 marca 2024 r. – i od tego momentu w sprawie nie nic się nie zadziało.

Pismem z dnia 9 czerwca 2025 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego), stanowiącym odpowiedź na skargę, Skarb Państwa – Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi.

Pismem z dnia 23 czerwca 2025 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego), skarżący wnieśli odpowiedź na powyższe stanowisko podnosząc, że wszystkie

istotne czynności w sprawie zostały podjęte na skutek złożenia przez powodów skargi na przewlekłość postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”) nie określa wprost granic temporalnych, w ramach których powinno dojść do rozpoznania sprawy, a tym samym nie wskazuje bezpośrednio czasu, po upływie którego następuje przewlekłość postępowania. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych. W świetle art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość ocenie w szczególności podlega terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny należy: uwzględnić łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi; charakter sprawy; stopień faktycznej i prawnej zawichości sprawy; znaczenie rozstrzygnięcia dla skarżącego; zachowanie się stron, w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ustawie o skardze na przewlekłość nie sprecyzowano, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W judykaturze przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić z reguły w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 19 października 2017 r., III SPP 42/17; 21

lutego 2018 r., III SPP 3/18; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; 3 grudnia 2019 r., I NSP 160/19; 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Podkreślić ponadto należy, że prawo do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, stanowiąc element prawa do rzetelnego procesu, jest jednym z podstawowych praw człowieka określonym w Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (dalej: „EKPCz”). Przyjęcie ustawy o skardze na przewlekłość stanowiło zresztą efekt stosowania EKPCz i wielokrotnego stwierdzenia przez Europejski Trybunał Praw Człowieka (dalej: „Trybunał”) naruszenia przez Polskę prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie.

W relacjach niniejszej sprawy wskazać należy, że sprawa została zainicjowana pozwem z dnia 6 listopada 2017 roku (t. I k. 2). Wyrokiem z dnia 15 grudnia 2023 r. sygn. XXIV C 1209/18 Sąd Okręgowy w Warszawie uwzględnił powództwo o zapłatę w związku z zawartą przez strony umową o kredyt waloryzowany walutą obcą oraz zasądził od pozwanego na rzecz powodów koszty procesu (t. VI k. 1032-1033). Apelację od wydanego wyroku wywiodła strona pozwana. Akta sprawy z apelacją zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 27 marca 2024 roku (t. VI k. 1085). Tego dnia sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie w systemie SLPS. Został wówczas wylosowany sędzia referent (t. VI k. 1086). W dniu 28 marca 2024 roku sprawę wpisano do repertorium ACa (t. VI k. 1087). W dniu 17 marca 2025 r. (data wpływu do Sądu Apelacyjnego) wniesiono skargę na przewlekłość postępowania. Następnie, w dniu 7 kwietnia 2025 r., zarządzono zawiadomić strony o składzie sędziowskim wylosowanym do rozpoznania apelacji, a także zarządzono doręczenie pełnomocnikowi powodów odpisu apelacji wniesionej przez pozwanego (t. VI k. 1090). Zarządzeniem z dnia 9 kwietnia 2025 r. Przewodniczący I Wydziału Cywilnego poinformował powodów, że sprawy są rozpoznawane zgodnie z kolejnością wpływu do danego referatu i zgodnie z tą kolejnością, sukcesywnie nadawany jest bieg apelacji. W piśmie tym wskazano również prawdopodobny termin rozprawy – trzeci kwartał 2025 roku (t. VI k. 1094). W dniu 29 kwietnia 2025 r. do akt wpłynęła odpowiedź na apelację (t. VI k. 1102-1106), a w dniu 27 maja 2025 r. wniosek o nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Okręgowego (t. VI k. 1111). Zarządzeniem z dnia 5 czerwca 2025 r. wyznaczono termin rozprawy na

dzień 19 września 2025 r. (t. VI k. 1115). Zarządzeniem z dnia 6 czerwca 2025 r. wydano pełnomocnikowi powodów tytuł wykonawczy (t. VI k. 1122).

Sąd Najwyższy ustalił, że na dzień rozpatrywania przezeń skargi postępowanie przed Sądem Apelacyjnym trwa ponad 15 miesięcy. Sąd Apelacyjny, wydał zarządzenie o wyznaczeniu terminu rozprawy w dniu 5 czerwca 2025 r., czyli ponad 14 miesięcy od wpłynięcia akt sprawy z apelacją. W międzyczasie nie dokonywano żadnych czynności, poza technicznymi.

Jednocześnie Sąd Najwyższy ocenił, że charakter, stopień faktycznej i prawnej zawichości sprawy, a także zachowanie się stron w sprawie, w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania, nie miało wpływu na powyższe, czego także nie wykazał Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie. W związku z powyższym Sąd Najwyższy stwierdził przewlekłość postępowania.

Dla stwierdzenia przewlekłości postępowania irrelevantne pozostają argumenty Prezesa Sądu Apelacyjnego dotyczące ogromnej liczby spraw jakie wpływają do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w związku z tzw. Kredytem frankowym. Zgodnie z przywołanym już art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, dokonując oceny, czy naruszone zostało prawo strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, obok upływu czasu, uwzględnia się indywidualne okoliczności sprawy. Zatem nie ma tu miejsca na szerokie uwzględnienie kwestii organizacyjnych, niestanowiących *de iure* składnika konkretnego postępowania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18). Kwestia właściwej organizacji sądownictwa, w tym zapewnienie optymalnej obsady kadrowej sądów, jest obowiązkiem państwa, na co wielokrotnie zwracał uwagę Trybunał i Sąd Najwyższy (zob. wyroki Trybunału: w sprawie Sutter v. Szwajcaria z 22 lutego 1984 r., skarga nr 8209/78; w sprawie Wasilewski v. Polska z 21 grudnia 2000 r., skarga nr 32734/96; postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 marca 2005 r., III SPP 34/04; 26 kwietnia 2019 r., I NSP 18/19).

Fakt, iż Prezes Sądu nie dysponuje instrumentami umożliwiającymi mu zapewnienie odpowiednich warunków dla sprawnego działania sądu/wydziałów, naturalnie przekłada się na brak winy po jego stronie z tytułu zaistniałej przewlekłości postępowania. Powyższe nie zwalnia jednak państwa z

odpowiedzialności z tego tytułu. Jak bowiem stwierdził Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z 30 października 2006 r., S 3/06: „prawo do rozstrzygnięcia sprawy przez sąd bez nieuzasadnionej zwłoki stanowi istotny element konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji). Adresatem konstytucyjnego nakazu rozpatrzenia sprawy w rozsądnym czasie są przede wszystkim same sądy. Należy jednak uwzględnić całokształt sytuacji faktycznej i wskazać, że konieczną gwarancją materialną prawa do rozstrzygnięcia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki są odpowiednie warunki organizacyjne umożliwiające sądom »terminową« realizację ich zadań. Dotyczy to w szczególności obsady kadrowej, zarówno jeśli chodzi o liczbę sędziów, jak i personel pomocniczy. Powinność zapewnienia odpowiednich warunków spoczywa w pierwszej kolejności na ustawodawcy oraz na organach władzy wykonawczej, szczególnie na Ministrze Sprawiedliwości”.

Skarga na przewlekłość postępowania i związana z nią możliwość przyznania skarżącemu, na jego żądanie, od Skarbu Państwa sumy pieniężnej, w znacznej mierze służy wymuszeniu na państwie takiej organizacji wymiaru sprawiedliwości, która umożliwi rozpoznanie sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13). Obok swoistej sankcji dla państwa za niewłaściwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości, suma pieniężna, o której jest mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość, pełni funkcję rekompensaty dla strony za doznaną szkodę niematerialną, będącą wynikiem przewlekłości. Nie jest to więc odszkodowanie za poniesione straty i utracone korzyści (art. 361 § 2 k.c.) lub zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę w rozumieniu art. 445 k.c. Ustawodawca wprowadza przy tym zasadę, że strona, której skargę uwzględniono, może w odrębnym postępowaniu dochodzić naprawienia szkody ze stwierdzonej przewlekłości (art. 15 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość). Konsekwentnie sumę, o której jest mowa w ustawie o skardze na przewlekłość, uznać należy za wstępną (tymczasową) rekompensatę z tytułu doznanej szkody niematerialnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18).

W przedmiotowej sprawie skarżący wniesli o przyznanie od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości 5.000 zł dla każdego ze skarżących. Zgodnie z art. 12

ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość wysokość sumy pieniężnej, o której mowa we wskazanym przepisie, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, przy jednoczesnym uwzględnieniu jej wartości minimalnej na poziomie 2.000 zł. Należy podkreślić, że od dnia wpływu apelacji do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 27 marca 2024 r., do dnia rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi, tj. 2 lipca 2025 r. upłynęło ponad 15 miesięcy. Jednocześnie wypada zauważyć, że postępowanie sądowe zostało zainicjowane wniesieniem pozwu z dnia 6 listopada 2017 r. Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy uznaje, że odpowiednia jest kwota 2.000 zł za okres od 6 listopada 2017 r. do 2 lipca 2025 r. Nadto, biorąc pod uwagę status skarżących w procesowym postępowaniu cywilnym, którego dotyczy skarga, którzy są stroną powodową, należy przyznać skarżącym jedną sumę pieniężną. Tym samym w pozostałym zakresie żądanie skargi oddala.

Z uwagi na to, iż termin rozprawy w sprawie przed Sądem Apelacyjnym został już wyznaczony na dzień 19 września 2025 r., Sąd Najwyższy nie widzi potrzeby do wydania Sądowi Apelacyjnemu zaleceń w niniejszej sprawie, zaś wniosek sformułowany w skardze o zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w Warszawie do rozpoznania sprawy w terminie miesiąca od rozpoznania skargi jawi się jako abstrakcyjny w realiach i możliwościach postępowań sądowych. W aprobowanym w judykaturze Sądu Najwyższego stanowisku Sądu Apelacyjnego w Krakowie wyrażonym w postanowieniu z dnia 1 października 2020 r., II S 6/08 (KZS 2008/11/70), wskazano, że niezwłoczne rozstrzygnięcie sprawy nie jest możliwe ani ze względów organizacyjnych, ani nie byłoby to rozsądne wobec konieczności zapoznania się sędziów z materiałami sprawy, czasu dla ich rozważenia i podjęcia decyzji, wreszcie jej uzasadnienia.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, zwrócono skarżącym opłatę od skargi jaka została wniesiona, tj. 600 zł.

W zakresie kosztów zastępstwa procesowego Sąd Najwyższy, na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r.

w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1964) orzekł
jak w sentencji.

Tomasz Przesławski Tomasz Demendecki Adam Redzik

Tomasz Przesławski Tomasz Demendecki Adam Redzik

[MWR]

[r.g.]